

Генеральной Ассамблеи ООН 45/110 от 14.12.1990 г. // Международные стандарты в уголовно-исполнительной сфере. – 2-е изд., испр. и доп. – Рязань: Академия ФСИН, 2006.

3. Минимальные стандартные правила обращения с заключенными: приняты на I Конгрессе ООН по предупреждению преступности 30.08.1955 г. // Международные стандарты в уголовно-исполнительной сфере. – 2-е изд., испр. и доп. – Рязань: Академия ФСИН, 2006.

4. Европейские пенитенциарные правила: Рекомендация Рес. (2006)2 Комитета министров к государствам-членам // Международные стандарты в уголовно-исполнительной сфере. – 2-е изд., испр. и доп. – Рязань: Академия ФСИН, 2006.

5. Статус, набор и подготовка персонала тюрем: Резолюция (66) 26 принята Представителями министров 30 апреля 1966 г. // Международные стандарты в уголовно-исполнительной сфере. – 2-е изд., испр. и доп. – Рязань: Академия ФСИН, 2006.

6. Об учреждениях и органах, исполняющих уголовные наказания в виде лишения свободы: Закон РФ от 21.07.1993 № 5473-1 // Ведомости СНД и ВС РФ, 19.08.1993, № 33, ст. 1316. (ст. 24).

7. Об утверждении Кодекса этики и служебного поведения сотрудников и федеральных государственных гражданских служащих уголовно-исполнительной системы: Приказ ФСИН РФ от 11.01.2012 № 5 // Ведомости уголовно-исполнительной системы, № 4, 2012.

Пісов М. П.

студент, Національний університет «Одеська юридична академія»

НАЙМАНСТВО СУТНІСТЬ, НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ

Поняття найманця визначене у ст. 47 Додаткового протоколу I 1977 р. до Женевських конвенцій про захист жертв війни, а також у «Міжнародній конвенції про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців», прийнятій Генеральною Асамблеєю ООН 4 грудня 1989 р. Найманцем визнається за сукупністю ознак особа, яка: 1) спеціально завербована на місці або за кордоном, щоб битися у збройному конфлікті або у спільних насильницьких діях, спрямованих на повалення уряду чи інший підрив конституційного порядку держави або підрив її територіальної цілісності; 2) беручи участь у таких діях, керується головним чином бажанням одержати значну особисту вигоду; 3) не є громадянином сторони, що перебуває в конфлікті, або дер-

жави, проти якої спрямовані спільні насильницькі дії; 4) не є постійним жителем на території, яка контролюється стороною, що перебуває в конфлікті, або держави, проти якої спрямовані спільні насильницькі дії; 5) не входить до особового складу збройних сил сторони, що перебуває у конфлікті, або держави, на території якої здійснюються спільні насильницькі дії; 6) не надіслана державою для виконання офіційних обов'язків.

У багатьох країнах найманці переслідуються законом. За це передбачається покарання у вигляді позбавлення волі. Але все одно ця професія користується великим попитом. На заміну нелегальним загонам командос прийшли приватні військові компанії, які офіційно зареєстровані як організації, що надають послуги у сфері забезпечення безпеки. Клієнтами таких компаній є уряди європейських країн та США, транснаціональні корпорації та міжнародні неурядові організації. Чисельність персоналу у таких компаніях може складати від кількох сотень співробітників до десятків тисяч (у таких компаніях як DynCorp та Xe Service). В останні 15-20 років приватні військові компанії у гарячих точках (Ірак, Афганістан) беруть участь у супроводженні конвоїв, охороні урядових та міжнародних організацій, промислових об'єктів тощо. У американському військовому відомстві навіть створений спеціальний відділ для складання контрактів з приватними військовими компаніями. Так у 2008 році Іраку чисельність найманців становила 20 тисяч осіб, тоді як військовий контингент складав 130 тисяч осіб. Виводячи війська Пентагон передає приватним компаніям все більше функцій, наприклад підготовку іракських військових та поліції. Відповідно зростає і кількість найманців. Те ж саме відбувається у Афганістані.

Нові засоби та методи ведення війни звели нанівець ефективність масових мобілізаційних армій. На перший план, як в часи середньовіччя вийшов професійний військовий – експерт у сучасних видах озброєнь та техніки. З іншого боку суспільство розвинених країн дуже болуче сприймає загибель солдатів регулярної армії у чужих країнах. Втрати ж найманців ніхто не рахує, оскільки ці люди знають чим ризикують, коли йдуть воювати за матеріальну винагороду. Крім того у кінцевому рахунку утримання найманців коштує для держави дешевше, ніж утримання контингенту регулярної армії. Хоча зарплатня найманців у кілька разів вище, ніж у кадрових військових, вони отримують її тільки протягом коротко-

го терміну певної військової операції. Крім того у разі загибелі чи каліцтва солдата армії держава виплачує родині загиблого великі страхові суми, надає пільги на освіту та лікування тощо. У разі ж загибелі найманця, держава цим не опікується.

Проблема найманства є актуальною для України оскільки за даними міжнародних організацій наші співвітчизники займають одне з провідних місць за кількістю конфліктів в яких вони брали участь здебільшого це країни пострадянського простору (перша та друга чеченські війни; грузино-осетинський конфлікт і т. д.) та Африканський континент (Лівія, Ангола). основними причинами зайняття найманством є: по-перше бажання матеріального збагачення; по-друге бажання окремих верств населення з військовою підготовкою (найчастіше офіцерів в минулому) реалізувати свої знання та навики на практиці; по-третє психологічно-моральні проблеми.

В Україні дане діяння є кримінально караним, що передбачено ст. 447 Кримінального кодексу України та карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років та від п'яти до десяти років за участь без дозволу відповідних органів державної влади у збройних конфліктах інших держав з метою одержання матеріальної винагороди. Відповідно у частинах 1 і 2 ст. 447 КК передбачені самостійні склади злочинів, причому в ч. 1 ідеться про злочинні дії щодо найманців, а в ч. 2 – про відповідальність самих найманців.

Об'єктивну сторону злочину, передбаченого ч. 1 ст. 447 КК, характеризують альтернативні дії: 1) вербування найманців, 2) фінансування найманців, 3) матеріальне забезпечення найманців, 4) навчання найманців, 5) використання найманців у військових конфліктах чи діях.

Під вербуванням найманців слід розуміти запрошення, умовляння і набір за наймом людей для вчинення дій за матеріальну винагороду. Власне набір за наймом має особистий характер і передбачає досягнення угоди з найманцем (у письмовій чи усній формі) щодо його безпосередньої участі в збройному конфлікті інших держав чи насильницьких діях, спрямованих на повалення державної влади чи порушення територіальної цілісності. З моменту досягнення такої угоди вербування вважається закінченим. Саме запрошення чи умовляння, за наявності підстав, може кваліфікуватися як замах на цей злочин.

Фінансування найманців полягає у забезпеченні їх грошовими коштами, зокрема, для виплати матеріальної винагороди, закупівлі для них зброї, військової техніки чи іншого майна, використання під час учинення злочинних дій тощо. Під матеріальним забезпеченням слід розуміти забезпечення їх зброєю і боєприпасами, обмундируванням, засобами зв'язку та пересування, приміщеннями чи іншими спорудами тощо. Навчання найманців означає проведення з ними теоретичних або практичних занять з їх підготовки для участі у збройних конфліктах інших держав або насильницьких діях, спрямованих на повалення державної влади чи порушення територіальної цілісності. Наприклад, передача знань щодо конструкції зброї, військової техніки, вибухових пристроїв, тактики ведення бою або формування відповідних навичок і вмінь. Використання найманців у військових конфліктах чи діях – це залучення до безпосередньої участі у збройному конфлікті іншої держави або в насильницьких діях, спрямованих на повалення державної влади чи порушення територіальної цілісності іншої держави.

Суб'єктивна сторона цього злочину характеризується прямим умислом, а вербування, фінансування, матеріальне забезпечення і навчання найманців, крім того, метою їх використання у збройних конфліктах інших держав або насильницьких діях, спрямованих на повалення державної влади чи порушення територіальної цілісності іншої держави. Суб'єктом злочину в може бути будь-яка особа, яка досягла 16-річного віку. Об'єктивну сторону злочину, передбаченого ч. 2 ст. 447 КК, утворює участь без дозволу відповідних органів державної влади у збройних конфліктах інших держав.

Під збройними конфліктами інших держав слід розуміти збройні конфлікти міжнародного чи внутрішнього характеру. Участь у збройних конфліктах інших держав означає фактичну безпосередню участь особи у воєнних діях в статусі найманця.

Отже, найманство є злочином який має багатовікову історію, але не перестає розвиватися, яскравим прикладом є те що в частині 2 ст. 447 КК не передбачена відповідальність за участь найманця в насильницьких діях, спрямованих на повалення державної влади чи порушення територіальної цілісності іншої держави (при відсутності ознак збройного конфлікту). Проте необхідність такої відповідальності впливає зі змісту ч. 1 цієї статті та «Міжнародної конвенції про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців» від 4 грудня 1989 р. Це потребує відповідного доповнення до ст. 447 КК.